Tyresö kommun
Kommunledningskontoret
Maj Ingels Fagerlund
Säkerhetschef
08-5782 7150

Diarienummer
2015/KS 0066 014

Kommunstyrelsen

Uppdrag att undersöka möjlighet att erbjuda gratis halkskydd till Tyresöbor

Förslag till beslut

Kommunledningskontorets förslag till kommunstyrelsen

- Att inte genomföra satsningen med gratis halkskydd utifrån genomförd utredning

Kommunledningskontoret

Bo Renman
Kommundirektör

Maj Ingels Fagerlund
Säkerhetschef

Sammanfattning

Kommunledningskontoret har fått i uppdrag av kommunstyrelsen att undersöka möjligheterna för Tyresö kommun att kunna erbjuda gratis halkskydd/broddar till kommuninvånarna. Syftet med insatsen är att minska risken för fallolyckor utomhus bland äldre och att främja äldres hälsa genom att bidra till att de kan känna sig tryggare utomhus under vintermånaderna, där äldre ges möjligheten att bibehålla fysiska och sociala aktiviteter även under vintertid.

Beskrivning av ärendet

Kommunledningskontoret har fått i uppdrag av kommunstyrelsen att undersöka möjligheterna för Tyresö kommun att kunna erbjuda gratis halkskydd till kommuninvånarna. Ärendet bereddes vid beredningen för medborgardialog och mångfalds sammanträde den 5 februari 2015.

Frågan kring kommuners möjlighet att kunna erbjuda halkskydd till sina kommuninvånare som en preventiv insats, är något som har uppmärksammats mycket runt om i Sverige sista tiden. Flera kommuner i Sverige har genomfört satsningen med gratis halkskydd till sina kommuninvånare.

Den åldersgrupp som är mest utsatt för fallolyckor enligt statistiken är personer i åldersgruppen 65 år och äldre (källa Myndigheten för samhällsskydd och beredskap)

Fallolyckor

Enligt rapport från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap "Samhällets kostnader för fallolyckor" så ökar risken för att råka ut för en fallolycka med stigande ålder. Risken att skadas svårt är tio gånger högre för personer 65 år och äldre, jämfört med åldersgruppen 20-64 år. I samband med att välfärdsamhället utvecklas så förändras även den demografiska bilden med allt piggare äldre, som lever längre och ökar i antal. Även andelen sköra äldre ökar eftersom den förbättrade sjukvården räddar många liv.

De samhällsekonomiska kostnaderna för fallolyckor uppgick år 2012 till nästan 25 miljarder. Idag kostar äldres fallolyckor nästan tio miljarder per år. En enskild fallolycka kan generera kostnader för samhället på 250 000 kr.
Under 2013 så skadade sig drygt 31 000 personer så allvarligt på grund av snö och is att vederbörande uppsökte akutmottagning. Bland de drabbade, så var drygt 19 000 kvinnor. Fotgängarna är den trafikantkategori som drabbas av flest skador vid vinterväglag.

Erfarenhetssammanställning från andra kommuners satsningar

Säkerhetsenheten har varit i kontakt med några kommuner för att få fram erfarenheter av genomförda satsningar. De tillfrågade kommunerna är: Göteborgs stad, Marks kommun, Nora kommun, Haninge kommun, Hallstahammars kommun. Huddinge kommun kommer att dela ut halkskydd fr.o.m. vecka 40 i år.
Samtliga tillfrågade kommuner som genomfört satsningen med gratis halkskydd till kommuninvånare, har mottagit positiv respons.

De flesta kommunerna valde att rikta satsningen till invånare över 65 år och äldre med tanke på att det är den målgruppen som är mest drabbad av halkolyckor. Dock med undantag för Hallstahammars kommun som delade ut redan från 55 år.
De kommuner som tillfrågades angående satsningen uppgav att ca 50-65 % av målgruppen hämtade ut gratis halkskydd.

Samtliga kommuner uppgav att de valde att dela ut halkskydd under en begränsad period på ca 2-3 månader. De tillfrågade kommunerna har antingen genomfört satsningen som en engångsinsats eller som en återkommande satsning. De kommuner som har genomfört satsningen flera gånger, uppger att de under första året riktat satsningen till 65 år och uppåt, men att de under de efterföljande åren enbart erbjudit halkskydd till dem som fyller 65 år det aktuella året.
I de flesta kommuner så har halkskydden delats ut genom leverantörens butiker exempelvis apotek eller lokal skoaffär.

Underlag för beslut

Alla har vi ansvar för att minska antalet olyckor och konsekvenserna av en eventuell olycka. I lagen om skydd mot olyckor som trädde i kraft 1 januari 2004 förtydligas allas ansvar. Även som enskild innevånare har man ett ansvar för sin egen säkerhet.
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap arbetar långsiktigt och metodiskt för att förebygga olyckor som leder till personskador hos äldre. Bland annat finansierar och initierar myndigheten forskning om olyckor som drabbar äldre. Genom handböcker, råd och tips om förebyggande åtgärder och nya arbetssätt, förmedlar man kunskap till de som arbetar med att förebygga olyckor hos äldre inom kommuner, landsting och andra organisationer

I samarbete med räddningstjänsten och Tyresö väntjänst genomför Tyresö kommun bland annat äldresäkerhetsdag. Här delar vi ut checklistor och en tidning om säkerhet och hälsa för dig som är 65+. På kommunens hemsida kan man också få tips som kan göra sin vardag tryggare och säkrare. I allt material beskrivs bland annat åtgärder för hur man kan undvika fallolyckor och andra typer av olyckor ex vid halt väglag. Olika foldrar för äldresäkerhet finns även på vårdcentraler och äldreboenden.

Då sjukvården inte registrerar om fallolyckor sker inomhus eller utomhus så är det svårt att utvärdera om att dela ut gratis halkskydd till kommuninvånare faktiskt resulterar i en minskning av halkolyckor inom kommunen. Även andra faktorer som en mild vinter kan påverka hur utgången av antalet fallolyckor blir just det året. Faktorer som huruvida individen faktiskt använder halkskydd eller inte påverkar också om det leder till en minskning av fallolyckor. Detta medför därför, att det blir svårt att veta om det faktiskt är halkskydd som leder till en minskning av fallolyckor.

Att förebygga, de ofta allvarliga skador, som orsakas av snö eller is faller naturligtvis till stor del på kommuner, fastighetsägare och andra ansvariga för snöröjning och halkbekämpning på allmänna platser. Den enskilde kan också göra sitt genom att hålla egna trappor och gångar isfria, använda lämpliga skor och kanske även ha halkskydd på skorna.

Kostnaden för en engångsinsats med utdelning av gratis halkskydd beräknas till mellan 600 000-1 200 000 kr beroende på val av halkskydd.
Om man sen väljer modell att återkomma under flera år så kommer kostnaden att ligga mellan 30 000-60 000 kr beroende på val av halkskydd.
Vid genomförande av halkskyddssatsningen tillkommer även personella resurser i form av upphandling av halkskydd samt administration. Även kostnader för informationsmaterial och annonskostnader tillkommer.

Kommunens ekonomiska läge är ansträngt både 2015 och inför 2016. Det innebär att varje nytt åtagande måste prövas utifrån nytta och lönsamhet. I aktuellt ärende bör vi kunna påvisa ekonomiska vinster inom något område för att åtagandet ska motiveras. Någon sådan kalkyl har inte presenterats.

Sammantaget är effekten och resultatet av ett genomförande med gratis halkskydd oklar och tillsammans med hög kostnad och stor administration så kan andra åtgärder finnas som ger större effekt.

Med hänvisning till ovanstående redovisning föreslår kommunledningskontoret att inte genomföra satsningen med gratis halkskydd till Tyresöbor.